

Correctie op 'Mollusken uit opgedoken visnetten. Twee rondes Duik de Noordzee Schoon in 2019'

Han Raven

Correction on 'Molluscs from fishing nets retrieved from the North Sea'

Summary. Two records of *Sphenia binghami* W. Turton, 1822 in 'Molluscs from fishing nets retrieved from the North Sea' have been changed to juvenile *Mya arenaria* and one to 'Myidae'.

Een foutje

Ondanks vele malen controleren is er een foutje geslopen in het artikel over 'Mollusken uit opgedoken visnetten. Twee rondes Duik de Noordzee Schoon in 2019' (Raven, 2020). Kees Koops mailde me dat de foto van de Kleine gaper *Sphenia binghami* W. Turton, 1822 (Raven, 2020: fig. 27) erg op een juveniele strandgaper (*Mya spec.*) lijkt, en na vergelijking met Oliver *et al.* (2016) vooral op een juveniel van de Afgeknotte strandgaper *Mya truncata* Linnaeus, 1758. Eén verse blik op de plaat was genoeg om me te doen beseffen dat ik een fout gemaakt had – ik ken juveniele strandgapers van andere vindplaatsen. In het manuscript had ik eerst een foto van een *Sphenia* van het wrak van de Queenford opgenomen. Beide soorten behoren tot de Myidae en hebben een chondrofoor. Omdat in het monster van de V84 (dat ik later van Fred Vervaeke te leen kreeg) meer exemplaren zaten, waarvan één als losse kleppen, besloot ik die af te beelden om die chondrofoor te laten zien.

Differentiatie

Bij de Kleine gaper ligt de umbo veel verder naar voren en is de vorm erg onregelmatig (fig. 1). Bij de Strandgaper *Mya arenaria* Linnaeus, 1758 ligt de umbo meer centraal en loopt een meer of minder scherpe kiel diagonaal van de umbo naar onderaan de achterzijde. Juvenielen van de Afgeknotte strandgaper zijn in vergelijking met die van de Strandgaper minder hoog, met een rechttere onderrand, terwijl de umbo kleiner is. De exemplaren van de V84 (fig. 3) determineer ik als Strandgaper, vooral wegens de scherpe kiel, die ik bij juveniele Afgeknotte strandgapers niet zie. De Afgeknotte strandgaper werd in 2019 door Bart van Heugten gemeld van De Adder; zelf meldde ik een Kleine gaper van dat wrak. Bart liet mij weten dat hij achteraf zijn determinatie naar Kleine gaper had gewijzigd. De Kleine gaper van de Somali (Raven & Van Leeuwen, 2019) is bij nader inzien ook een Strandgaper. Ook hier een scherpe kiel, maar in dit grotere exemplaar is dat al wat minder, vooral de rondere onderrand is nu onderscheidend (fig. 2). De andere monsters die ik nog ter beschikking heb zijn nogmaals gecontroleerd en bleken correct gedetermineerd. Ik vroeg Dick Hoeksema om de Kleine gapers die hij had gemeld van de Mars en de 70500 (DDNZS 2018 campagne; Raven & Van Leeuwen, 2019) nogmaals te controleren. Hij houdt het voorlopig op 'Myidae' zonder genus of soort. De verschillen tussen de juvenielen van beide soorten strandgapers zijn subtiel en tijdens de groei verandert de vorm sterk. Het blijft dus oppassen met kleine exemplaren! Volwassen Strandgapers en Afgeknotte strandgapers leven in zachte bodems waarin ze hun lange sifon deels terug kunnen trekken.

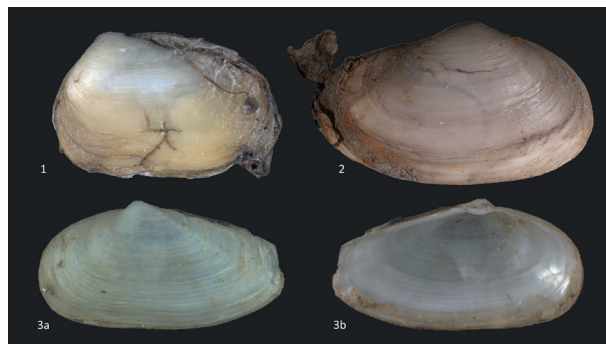

Fig. 1. Kleine gaper *Sphenia binghami*, wrak Queenford; 4,8 mm. Fig. 2-3. Strandgaper *Mya arenaria* 2. Somali fuik; 11 mm. 3. V84; 6,8 mm.

Volgens Oliver *et al.* (2016) leeft de Strandgaper tot 50 m diepte en Afgeknotte gaper tot 70 m diepte, al geven ze op de kaartjes aan dat de Strandgaper vooral langs de kust leeft en Afgeknotte strandgaper in de hele zuidelijke Noordzee. In de buitenhaven van Scheveningen en in de lagune van de Zandmotor (tussen Monster en Kijkduin) leeft de Strandgaper al jaren en plant zich ter plekke voort. Ook juveniele exemplaren leven daar in de zachte bodem. Ik verwachtte juveniele Strandgapers niet in visnetten op scheepswrakken, maar blijkbaar kunnen ze daar als larve op terecht komen en tot juveniele exemplaren uitgroeien. Grotere exemplaren zijn niet gevonden. Het is onduidelijk of ze, als ze groter worden, alsnog naar zachter substraat kunnen trekken of dat ze sterven.

Dankwoord

Kees Koops wordt bedankt voor het opmerken van de fout; Bart van Heugten en Dick Hoeksema voor het opnieuw bekijken van hun materiaal.

Geraadpleegde bronnen

- OLIVER, P. G., A.M. HOLMES, I.J. KILLEEN & J.A. TURNER, 2016. Marine bivalve shells of the British Isles. – Amgueddfa Cymru - National Museum Wales. <http://naturalhistory.museum-wales.ac.uk/britishbivalves>. Geraadpleegd 28 juni 2021.
- RAVEN, J.G.M., 2020. Mollusken uit opgedoken visnetten. Twee rondes Duik de Noordzee Schoon in 2019. – Spirula 425: 27-43.
- RAVEN, J.G.M. & S. VAN LEEUWEN, 2019. Mollusken uit opgedoken visnetten. Duik de Noordzee Schoon juni 2018. – Spirula 418: 44-54.

Adres van de auteur
schelp56@hotmail.com